

VRIENDEN

OOSTENDE

MU.ZEE

Nr. 75

bpost
PB-PP
BELGIE(N) - BELGIQUE

↳ Léon Spilliaert, 'Zelfportret', gewassen Oost-Indische inkt, 1917
34,6 x 25,8 cm, KBR inv. SV 72832

jaargang 19 | Driemaandelijks tijdschrift | juli - augustus - september 2018
Identificatienummer: P006345

Afgiftekantoor Oostende 1
Verantw. uitgever: Jacques Mertens, voorzitter | Leon Spilliaertstraat 83 | 8400 Oostende

CO
L
O
B
E

TOESPRAAK DOOR DE VOORZITTER OP DE ALGEMENE LEDENVERGADERING

Ik weet dat ik niet de esthetische gevoeligheid en evenmin de retorische bevoegdheid heb van onze betreunde vroegere voorzitter Roland Laridon, en ik ga jullie dan ook niet spreken over een direct kunstgebeuren of kunstwerk dat ons kan beroeren. Toch geloof ik dat wat ik wens te zeggen, niet zonder belang is voor een Vriendenkring van een Museum. Daarom wil ik het hebben over:

Onze Vriendenkring

Nu de structuur van Mu.ZEE toch wel ingrijpende veranderingen ondergaat, is het wellicht niet ongepast even na te denken over onze vriendenvereniging zelf. Reflectie over eigen aard en wezen kenmerken inderdaad onze westerse beschaving sinds de oudheid. Het 'gnōti seauton' (ken uzelf) dat toegeschreven wordt aan Socrates-Plato, ligt aan de basis van zelfkennis en opgang tot verbetering. Om onszelf als vereniging te kennen of te leren kennen beschikken wij over een aantal belangrijke bronnen, waarvan ik hier zeker niet onvermeld mag laten: onze statuten (verschenen in de bijlagen bij het staatsblad van 26 juli 1990 en later verscheidene keren bijgewerkt, o.m. op 21 mei 2014), de visie op onze vereniging door onze ere-ondervoorzitter René Maes, verschenen in Pro Luce nr. 67 en de resultaten van onze enquête, gecoördineerd door Femke Simonis, en verschenen in Pro Luce nr.70.

Vandaag is een vereniging van Vrienden van een museum, maar onafhankelijk van dit museum, een groep enthousiaste personen die de waarde van het cultureel, wetenschappelijk of artistiek patrimonium dat zich in dat museum bevindt, zo hoog inschatten, dat ze besloten zich te verenigen om hun steun, en dit in verscheidene vormen, te verlenen aan dat museum.

Dit ligt vast in onze statuten, waarin we lezen dat de vereniging tot doel heeft:

1. Bij te dragen tot het aankopen van kunstwerken bestemd voor Mu.ZEE, Oostende.
2. De belangstelling voor Mu.ZEE, voor het stedelijk cultuurleven en het museumgebeuren in het algemeen en de kunsten te bevorderen door voordrachten, studiereizen, publicaties en ook het mede bekostigen van tentoonstellingen zonder dat dit beperkend is.

Als Vrienden van Mu.ZEE is de band die ons bindt, de band die wij allen hebben met MU.ZEE. Toen het PMMK en het stedelijk museum een nieuwe structuur opstelden als vzw Mu.ZEE waren er twee vriendenkringen: de vrienden van het PMMK en de vrienden van het Stedelijk Museum. Later beslisten de Vrienden van het PMMK een meer algemene kunstvereniging met als naam BILTNIS te vormen. De 'Vrienden van Mu.ZEE, collectie van de stad' besloten verder het museum als vriendenkring te steunen, aan te moedigen en te propageren onder de naam 'Vrienden MU.ZEE', dus

met weglating van 'collectie van de stad'. Zij werden dus uitgesproken en voluit vrienden van de vzw Mu.ZEE, dat traditioneel en historisch twee grote componenten heeft, de collectie van de Provincie (nu: De Vlaamse Gemeenschap) en de collectie van de Stad. Sinds de nieuwe structuur vzw Mu.ZEE tot stand kwam, is er ook een andere – derde – deelcollectie bezit van deze nieuwe instelling.

Het is onze opdracht als vereniging die alle collecties van Mu.ZEE genegen is en waarvan onze leden ieder voor zich vriend zijn, ons voor Mu.ZEE in te zetten, voor de unieke collectie die tot stand kwam door jarenlange inzet van de provincie West-Vlaanderen en de stad Oostende, en die thans onder het beheer van Mu.ZEE wordt voortgezet.

Vanaf 2018 wordt intense samenwerking tussen het Antwerpse KMSKA en MU.ZEE beoogd en zal de Vlaamse Gemeenschap samen met de stad Oostende de belangrijkste financier van die samenwerking zijn. Wij vertrouwen erop dat de Raad van Bestuur van Mu.ZEE erop zal toezien dat de beide musea baat zullen hebben bij de nieuwe regeling, omdat langs weerszijden door samenwerking de collecties verruimd en uitgebreid worden. Er dient evenwel over gewaakt te worden dat beide Musea hun karakter bewaren en dat Mu.ZEE, dat uitblinkt door zowel zijn collectie internationale moderne kunst als door de unieke collectie met Oostende verbonden kunst (Ensor, Spilliaert, Permeke), waarvan de museumdirectie op meer dan bewonderingswaardige manier getuigenis aflegt, zijn volstrekt eigen karakter bewaart. Als vereniging willen wij samen met de Oostendenaren en andere kunstliefhebbers ijveren en waken dat deze lijn zou doorgetrokken worden.

Onze betrokkenheid bij Mu.ZEE mag ons onze vereniging niet uit het oog doen verliezen. Uiteraard is het hier de plaats om alle leden van de Raad van Bestuur (Johan, Joël, Femke, Marcel, Paul, Martine en Bart) te bedanken en ook onze ploeg van de redactie van Pro Luce (Femke, Martine, Willy Bosschem, Valère Prinzie) en de dames-bezorgers van ons tijdschrift (Jeanine Ackaert en Anne-Marie Viaene). Zonder een SWOT-analyse van de wandel en handel van onze vereniging te willen maken moeten wij toch een aantal aspecten analyseren.

Verjonging ledenbestand

Wij hebben een meer dan behoorlijk ledenaantal maar wij voegen hier onmiddellijk aan toe dat de leeftijdspiramide minder gunstig is. Wij hebben te weinig jonge leden. De algemene verwachting is dat een steeds kleinere groep van de bevolking nog bereid is om zich in te zetten voor dit soort collectief gebeuren (geëngageerd zijn in de meest uiteenlopende vormen van verenigingsleven), mede door de steeds groeiende individualisering van onze samenleving. De formele netwerken tussen de mensen zijn aan het verdwijnen. Ergens valt dit wel te betreuren. Leden van verenigingen voelen zich inderdaad actiever

betrokken bij de samenleving. Veel mensen hebben nog altijd de behoefte om zich te verenigen, om samen van een zinvolle en ontspannen tijdbesteding te genieten, maar wensen dit minder en minder te doen in een permanente en volgehouden vorm.

Een wat geringere instroom van jongere leden wordt momenteel nog meer dan volledig gecompenseerd door een aangroei van het actieve aantal oudere leden. Maar als wij verder naar de toekomst kijken, zullen wij moeten nadenken over strategieën om jongere mensen naar onze kunstvereniging te loodsen. De actieve betrokkenheid en kunstbeleving die permanent via de activiteiten van mu-zee-um georganiseerd wordt, lijkt mij een bijzonder geschikt middel om de interesse voor het kunstleven aan te wakkeren. Mag ik vrijblijvend een suggestie doen aan de vele aanwezige leden met jong-volwassen kleinkinderen? Schenk ze een waardevol nieuwjaarscadeau: het lidmaatschap van onze vriendenkring: niet duur en leerrijk. Natuurlijk is het niet alleen belangrijk om leden te werven, maar even belangrijk is het om ze te behouden. Hiervoor wil het bestuur zich inspannen en verwacht het ook suggesties van u. Meer dan een suggestie op dit stuk werd dit jaar geleverd door onze leden Miche Boydens en Bea De Rouck die het initiatief namen om voor onze vereniging een bijzonder geslaagd bezoek aan Gent te organiseren langs een aantal locaties van de poëzieroute waar telkens ons bestuurslid Paul een gedicht voordroeg met daarna een bezoek aan de tentoonstelling van Gerhard Richter in het SMAK. Onze oprechte dank ervoor en een warme aanbeveling tot navolging.

© Paul Stevens

En heel belangrijk: onze vereniging moet een zeer herkenbaar profiel hebben met een sterke, duidelijke link naar het ongelooflijk rijke Oostendse kunstpatrimonium. Daarom is goede informatiestroom van Mu.ZEE naar haar Vriendenkring en erbuiten noodzakelijk. Verder moet onze vereniging haar waarde en haar authenticiteit valoriseren en beklemtonen in haar activiteiten.

Voordrachten

De activiteiten zijn op een hoog peil en worden door vele leden trouw bijgewoond en naar waarde geschat. Onmiddellijk voegen wij hieraan toe dat een bepaalde soort activiteiten, nl. voordrachten, soms allesbehalve succesvol zijn, zoals blijkt uit een reeks nochtans zeer waardevolle voordrachten: de voordracht van Zerlinda Van Belle over de kostuums in Ensors ballet 'La Gamme d'Amour' (september 2016), de film van Storck over Permeke (oktober 2016) die plaats vonden in de conferentiezaal van Mu.ZEE op zondagvoormiddag. De onlangs (4 maart 2018) gehouden voordracht van de heer Van den Steen over Carol Deutsch waarbij alle 37 aanwezigen zonder voorbehoud hun tevredenheid over die activiteit uitten, vormt hierop een gelukkige uitzondering die hopelijk nog dikwijls een vervolg zal krijgen. Moet hier, om dit relatieve succes te kunnen herhalen en bestendigen, gezocht worden naar een andere dag, naar andere thema's? Regelmaat en structuur in de activiteiten kunnen wellicht bijdragen tot meer succes. Om de drie of vier maand op een vaste dag (bijv. de tweede zondag van de maand) een voordracht zal ertoe bijdragen dat leden dergelijke activiteiten een plaats in hun agenda geven. Voor een goede en verantwoorde inhoudelijke programmatie – uiteraard een moeilijke opdracht - moet het bestuur zijn verantwoordelijkheid nemen. Dikwijls houdt een (soms slechts vermeende) weakness de kans voor een opportunity in. Andere vriendenkringen (Brugge) slagen er blijkbaar regelmatig in hun voordrachten voldoende aantrekkelijk te maken voor het publiek.

Conclusie van de SWOT-analyse

Wij hebben een mooi en stijlvol, ook inhoudelijk verzorgd tijdschrift Pro Luce, dat gewaardeerd wordt door onze leden en ook door onze zusterverenigingen van Vrienden van Musea, waardoor wij contact houden met onze leden en ze informeren over voor Mu.ZEE en voor onze vriendenkring belangrijke aangelegenheden. Regelmatig leveren leden een bijdrage, bijv. in de rubriek 'De keuze van...'. Wij zijn lid van de Cultuurraad Oostende en van de Federatie van Vrienden van Musea van België en hebben als vereniging goede en inspirerende contacten met andere vriendenkringen van kunstmusea. Ons bestuur spant zich in om een vriendenkring te stimuleren Mu.ZEE waardig maar beseft dat er veel werk te verrichten blijft. Een enquête (Pro Luce nr. 70) heeft een aantal wensen en mogelijkheden belicht (leden via e-mail uitnodigen; organisatie van een jaarlijkse, meerdaagse reis naar kunststeden; meer lezingen; meer kunstenaars betrekken; leden meer bij de werking betrekken; ledenbestand verjongen) en aangetoond dat wij er allen samen voor kunnen zorgen dat onze zwakten in sterkten en onze bedreigingen in kansen (weaknesses in strenghts en onze threats in opportunities) worden omgezet. Op u komt het aan.

Jacques Mertens, voorzitter

Algemene ledenvergadering 2018

☛ SFEERVERSLAG

Opnieuw in de ronde zaal van de Venetiaanse Gaanderijen verwelkomde Martine Meire de Vrienden rond 10.15 uur. Ze kondigde meteen een wijziging aan in de volgorde van het programma, dat startte met de feesttoespraak door Ewout Vanhoecke, omdat hij eerder moest vertrekken. Van zijn levendige beeldpresentatie, met verrassende aspecten over de werking van mu-zee-um, vindt u een samenvatting op p. 4-5.

Daarna volgden het gebruikelijke werkingsverslag 2017 (zie p. 5-6) door secretaris Johan Van Roose en het financieel verslag 2017 plus de begroting 2018 door penningmeester Joël Nieuwenhuysse. Het verslag en de begroting werden met handgeklap aanvaard, waarna ook de twee commissarissen voor de kwijting van de bestuursleden bedankt werden. Meteen deed Martine Meire ook een oproep voor nieuwe commissarissen.

☛ Michaël Vancraeynest en Mieke Goetghebeur, © Paul Stevens

De Zandkorrel, met twee van de drie leden: Michaël Vancraeynest (piano) en Mieke Goetghebeur (zang), bracht een eerste muzikaal intermezzo met drie Franse chansons, waaronder 'Les yeux de ma mère' van onze stadgenoot Arno.

Het programma werd voortgezet met de verkiezing van een nieuw bestuurslid, Johan De Vylder, en de herverkiezing van bestuurslid Paul Stevens. Dit gebeurde bij geheime stemming, waarbij op de 61 stemgerechtigde leden Johan De Vylder (57/61) verkozen werd en Paul Stevens (38/61) werd herverkozen. Tijdens het tellen van de stemmen bracht De Zandkorrel een tweede muzikaal intermezzo met swingende Engelse liedjes.

De toespraak van onze voorzitter Jacques Mertens vindt u als Editoriaal op p. 2-3. In aansluiting op de feesttoespraak over mu-zee-um benadrukte hij onder meer het belang van jongerenwerking, een thema dat ook aan bod zal komen op de Dag van de Federatie van de Vrienden van Musea van België.

Er volgde een laatste, zeer levendig muzikaal intermezzo met een paar heerlijke meezingers, zoals 'Hallelujah' en 'Gelukkig zijn' van Ann Christy.

Het slotwoord (p. 6-7) werd uitgesproken door schepen van Cultuur Bart Plasschaert, waarna de Algemene Vergadering werd afgerond met een druk bijgewoonde en levendige receptie. Opvallend was wel dat er ditmaal meer aanwezigen waren voor de receptie en de aansluitende maaltijd dan op de Algemene Vergadering zelf. Rond 13 uur schoven 67 Vrienden aan tafel in bistro Venetiaanse Gaanderijen, waar alweer een verfijnd en zeer smakelijk menu ons wachtte. Ook daar werden de geanimeerde gesprekken en nieuwe contacten tussen Vrienden voortgezet tot rond 15 uur.

*Femke Simonis
namens bestuur en redactie*

Algemene ledenvergadering 2018

☛ mu-zee-um: AANBOD, EUROPA EN ZICHTBAARHEID Samenvatting van de feesttoespraak door Ewout Vanhoecke

In zijn beeldpresentatie op de Algemene Ledenvergadering besprak Ewout Vanhoecke drie aspecten van mu-zee-um. mu-zee-um is een laagdrempelige kunsteducatieve draaischijf die mensen van alle leeftijden aanzet tot initiatief, creativiteit en reflectie, door educatieve trajecten en vormingsmomenten op lokaal, regionaal en (inter)nationaal vlak te stimuleren en te organiseren. In 2017 trok mu-zee-um maar liefst 31.577 deelnemers aan voor de diverse activiteiten, van (heel) jong tot oud.

Aanbod

Het aanbod is gericht op groepen (kinderen, jongeren of volwassenen) die met een ervaren gids op pad gaan om te creëren en te experimenteren. In het LABO (meer info: www.mu-zee-um.be/nl/aanbod) staat het experiment voorop met workshops en ateliers. Bij 'Op Maat' wordt ingespeeld op de culturele activiteiten in binnen- en buitenland. Zowel in het Ensorhuis (nu gesloten voor renovatie) als in de Venetiaanse Gaanderijen zijn belevingsactiviteiten georganiseerd voor jongeren. De projecten spelen in op het Oostends cultureel aanbod: FFO, Erfgoeddag, Week van de Amateurkunsten ...

© Paul Stevens

Algemene ledenvergadering 2018

Europa

Het Europese project omvat EVS (European Voluntary Service), Exchange (Europese jongerenuitwisselingen) en Lifelong Learning (LLL: leerpartnerschappen en strategische partnerschappen). Met EVS gaan jongeren uit de EU als cultuurvrijwilligers naar landen overal ter wereld. Met Exchange organiseert mu-zee-um kunst- en cultuuruitwisseling voor 14- tot 20-jarigen en 20- tot 30-jarigen.

Enkele mooie resultaten van mu-zee-um zijn het voel-reliëf (Spilliaerts 'Duizeling') voor blinden en slechthorenden en de visio-guide voor doven en slechthorenden.

Zichtbaarheid

Deze uit zich vooral op Facebook en in de pers:

Femke Simonis

Algemene ledenvergadering 2018

WERKINGSVERSLAG 2017

Hierbij de gegevens en cijfers met betrekking tot het overzicht van onze dynamische werking in 2017.

Onze vorige Algemene Vergadering, de 27ste statutaire, vond onder massale belangstelling plaats op zaterdag 4 maart 2017, hier in de Venetiaanse Gaanderijen.

De Raad van Bestuur kwam dat jaar vijfmaal samen op 12 januari, 9 maart, 7 juni, 6 september en 16 november 2017.

Onze vereniging organiseerde en bereidde tal van manifestaties voor:

- Op 22 april brachten we een geleid bezoek aan de expo 'Kamagurka' in de Venetiaanse Gaanderijen.
- Op 13 mei hadden we een workshop 'De vorm van licht bij Frans Masereel' in mu.zee-um gepland. Helaas moesten we deze activiteit annuleren wegens te weinig belangstelling. Des te meer spijtig omdat uit de ledenenquête de vraag kwam voor workshops, activiteit(en) met jongeren, meer betrokkenheid door/met jongeren...
- Op 30 juni hadden we het geleid bezoek aan de expo 'Het Wilde Westen, van Buffalo Bill tot Bobbejaan' met aansluitend onze befaamde Garden Party, hier in de Venetiaanse Gaanderijen.
- Op 29 juli hadden we een namiddaguitstap naar Brugge waar we een bezoek brachten aan de tentoonstelling 'Picasso en Miró' in het Xpo Center Oud Sint-Jan.
- Op 16 september was er het geleid bezoek aan de

expo Emile Bulcke in het Stadsmuseum.

- Op 18 november hadden we onze museumreis naar Brussel. In het Hortamuseum in Elsene bezochten we een tentoonstelling over de beroemde Belgische architect en vormgever Henry Van de Velde. Niemand minder dan Xavier Tricot, curator van deze tentoonstelling en erelid van de Vrienden leidde ons rond. Na de lunch volgde dan een vrij bezoek aan het Museum van Elsene dat een prachtige vaste collectie heeft met onder andere werken van Ensor en Spilliaert.
- Ten slotte was er op 2 december het geleid bezoek aan de expo 'Het Vlot', ook hier in de Venetiaanse Gaanderijen. Een hele boterham dus!

© Paul Stevens

De Vrienden legden bloemen neer op 9 april naar aanleiding van de Ensorherdenking aan James Ensors geliefde Duinenkerkje.

De Vrienden zijn lid van de Cultuurraad en de Federatie van de Vrienden van de Musea van België. De Dag van deze Federatie vond plaats op 17 oktober 2017 in het Museum van Mariemont met als thema 'De link tussen de verzamelaars, de musea en de Vriendenverenigingen'.

Al deze manifestaties werden aangekondigd in ons tijdschrift Pro Luce dat in 2017 viermaal verscheen. De nummers werden voorbereid door onze redactieraad tijdens vier redactievergaderingen, respectievelijk op 16 februari, 15 mei, 9 augustus en 6 november 2017. Ik zou hierbij ook

Algemene ledenvergadering 2018

alle mensen willen bedanken die onder leiding van Femke Simonis, onze redactiesecretaris, op een of andere manier aan ons tijdschrift meewerkten, alsook de vrijwilligers Jeannine Ackaert en Anne-Marie Viaene.

Onze leden worden altijd uitgenodigd op alle tentoonstellingen die door Mu.ZEE worden georganiseerd. Hiervoor danken wij speciaal de directeur-conservator Phillip Van den Bossche.

In het voorbije jaar zijn helaas ook enkele leden ons ontvallen. Op 15 februari de heer Karel Van Den Broucke, op 7 april mevrouw Mariëtte Dielman, echtgenote, steun en toeverlaat van redactielid en kunstenaar Willy Bosschem, op 26 april mevrouw Ghislaine Poppe, op 21 juni de heer Jacques Roelens, op 18 september onze stichter-voorzitter de heer Roland Laridon, op 21 januari 2018 mevrouw Jeannette Remaut en ten slotte op 24 maart 2018 de heer Frans Casteleyn. Laten we een moment van stilte in acht nemen om deze mensen te herdenken.

In 2017 hadden we 341 leden, waarvan 43 nieuwe leden. De bijdragen voor het lidgeld veranderen niet: 15 euro voor de jeugd tot 22 jaar, 28 euro voor een individueel lid. Een gezins- of samenlevingsstarief bedraagt 45 euro, steunende leden betalen 50 euro en een extra duwtje in de rug van de Vrienden als beschermend lid kan al vanaf 150 euro. In ons laatste nummer van 2017 (Pro Luce nr. 72) staat tot in de kleinste details beschreven wat de voordelen zijn van uw lidmaatschap en dat is toch heel wat!

Ik zou graag ook iedereen willen bedanken die in 2017 op de een of andere manier zijn of haar steentje bijdroeg tot de bloei en groei van onze vriendenkring. Ik hoop ook in 2018 weer op uw medewerking te kunnen rekenen. We zullen u alvast in 2018 een boeiend en veelzijdig programma aanbieden. Dat is alvast beloofd!

Johan Van Roose
secretaris

➤ Het nieuwe bestuur Vrienden Mu.ZEE, © Miche Boydens

Algemene ledenvergadering 2018

➤ SLOTTUESPRAAK DOOR BART PLASSCHAERT, SCHEPEN VAN CULTUUR

Oostende heeft zich vorig jaar opnieuw een stukje meer op de culturele kaart van Vlaanderen geplaatst en dit dank zij de inzet en verdiensten van de professionele cultuuractoren, de meer dan 80 amateurverenigingen, en het intensieve werk van de dienst Cultuur onder leiding van Martine Meire. Vorig jaar pleitte ik hier op dezelfde plaats voor extra aandacht bij het toeleiden van jongeren naar cultuur en naar het zoeken van synergieën tussen de cultuuractoren. Van dit laatste was het project 'Tot elke prijs' een mooi voorbeeld. Doris Klausning schreef een boek over de vissersopstand en in de marge werd door De Plate een tentoonstelling georganiseerd in het Stadsmuseum, programmeerde het CC DGP twee muziekavonden met het koor Ier en Gunther, en zorgde Mieke Felix voor een verhalenavond in de Kapucijnenkerk.

Deze synergieën tussen professionelen en amateurs, tussen individuen en organisaties, starten met een passie voor cultuur. Door het uitwisselen van kennis en know-how,

borrelen steevast nieuwe ideeën op en wordt de cultuurbeleving naar een hoger plan getild. Ik hoop dat de cultuuractoren dit jaar op dat elan verder gaan.

© Paul Stevens

2018: een 'boerenjaar'

2018 wordt op cultuurvlak een 'boerenjaar', met heel wat nieuwe initiatieven. Sinds 1 januari 2018 vervangt Vlaanderen de Provincie als partner in Mu.ZEE. Minister Gatz besliste dat er een samenwerking komt tussen het KMSKA en Mu.ZEE. Het eerste bewijs daarvan vormt de tentoonstelling 'Dromen van parelmoer' (van 12 mei 2018 tot 19 juni 2019), met 26 bruiklenen van Ensor. De tentoonstelling wordt opgesplitst in drie thematische ensembles.

Er zijn vooreerst zijn **landschappen en fantastische composities** waarin Ensor op zoek gaat naar sublieme beelden. Ik denk hierbij bijvoorbeeld aan zijn quasi-abstracte evocaties van de doorlichte nevels boven de zee, of de

mysterieuze stilte over de daken van de huizen in Oostende. Een tweede thema zijn de vele **stillevenns**, waarbij Ensor, geïnspireerd door Maeterlinck en Jan van Ruusbroec als colorist tot uiting komt. Van de ongeveer 700 schilderijen die hij maakte tussen 1880 tot 1941, bestaat meer dan een derde uit stillevenns.

Een derde thema zijn voorstellingen van **jonge burgervrouwen**. Ik ben ontzettend blij dat De oestereetster, Het Burgersalon en Namiddag in Oostende weer in ons museum zullen te zien zijn.

Maar 'de vrouw' is ook het hoofdpersonage in groteske maskerades zoals De verbazing van het masker Wouse uit 1889 of De twistende geraamten uit 1891. Daarnaast worden wisselende ensembles met tekeningen tentoongesteld en dat uit de grote verzameling van meer dan 650 tekeningen van het KMSKA.

Ensorbelevingscentrum

Een volgend hoogtepunt wordt de opening van het Ensorbelevingscentrum. Ik mocht op de Ensorherdenking de nieuwe naam van het huis al meegeven: 'Het James Ensorhuis - behind the mask'. We mikken voor de opening op het voorjaar 2019.

Laat me al een tipje van de sluier lichten. Multimediale, virtual reality- en interactieve technieken zullen de bezoekers binnenloodsen in Ensors bijzondere universum. Een videowall met zelfportretten toont de vele gezichten van Ensor als kunstenaar. Een fotomuur situeert Ensor in zijn woning en het Oostende tussen 1860 en 1949.

In het Ensorhuis zelf keert de rust terug. Originele werken van James zullen er weer worden opgehangen, afgewisseld met thematentoonstellingen van hedendaagse kunstenaars die een link hebben met Ensor. In de scenografie zal de nadruk gelegd worden op de gelaagdheid voor de verschillende doelgroepen: de individuele bezoeker, scholen, de meerwaardezoeker en families met kinderen.

Bestuur en Vrienden op de algemene vergadering, © Paul Stevens

Niet alleen Ensor krijgt dit jaar een eerbetoon. Ook zijn kunstkompaan en vleugelgenoot in Mu.ZEE, Léon Spilliaert, wordt geëerd met een zomerexpo in de Venetiaanse Gaanderijen. Velen zijn vertrouwd met zijn schilderijen en aquarellen, maar zijn prenten en tekeningen zijn bij het grote

Degustatiemenu in de Venetiaanse Gaanderijen, © Paul Stevens

publiek wellicht minder bekend. Zij vormen een niet minder boeiend aspect uit het oeuvre van de kunstenaar. In 1950 kocht het Prentenkabinet van de Koninklijke Bibliotheek van Rachel Vergison, de weduwe van Léon Spilliaert, 154 tekeningen van de kunstenaar die in zijn atelier waren achtergebleven en nooit verkocht werden. Gedurende twee jaar werd deze expo voorbereid. We mogen spreken van een primeur, want omwille van de broosheid mogen deze werken niet te lang aan het licht worden blootgesteld. In de rand van deze expo werd door kunstkenner Xavier Tricot recent een catalogus uitgegeven met een overzicht van de prenten van Léon Spilliaert.

Voor deze expo werd ook samengewerkt met Mu.ZEE en met Het Spilliaerthuis. Als monografisch kunsthuis heeft Het Spilliaert Huis (HSH) de ambitie om tweemaal per jaar een nieuwe tentoonstelling te brengen en zich te profileren als de thuishaven voor wetenschappelijk onderzoek. HSH is een echte meerwaarde gebleken voor het culturaanbod in onze stad.

Mu.ZEE: Raoul Servaisvleugel

Maar keren we even terug op onze stappen richting Mu.ZEE. Op 30 juni krijgt de Ensor-Spilliaertmuseumvleugel er een broertje bij. Dan gaat de Raoul Servais Museumvleugel open. Op 1 mei wordt de Oostendse filmregisseur Raoul Servais 90 jaar. Naast een ereburgerschap wordt dit gevierd met heel wat activiteiten in Oostende, het verschijnen van enkele publicaties en last but not least, dus de opening van een permanente museumzaal in Mu.ZEE. Een grote selectie van originele documenten, (cellofaan)tekeningen en films zullen er een permanente plaats krijgen. De museumvleugel is geen eindbestemming voor het rijke oeuvre van deze filmcoryfee, maar veeleer een nieuwe start, een inspirerende plek voor jonge filmmakers.

Deze culturele 'eyecatchers' doen zeker geen afbreuk aan de vele andere, grote en kleinere culturele initiatieven die in Oostende plaatsvinden. Ik som ze niet op, uit vrees er een aantal te vergeten, maar u als kunst- en cultuurliefhebber kent ze wel. Het aanbod aan cultuur in onze Stad aan Zee groeit nog steeds. Jaren geleden klaagden Oostendenaars dat er niets te doen was. Vorige zomer kreeg ik voor het eerst klachten dat het aanbod te groot wordt en dat kiezen steeds moeilijker wordt. Voor mij is dat een mooie evolutie!

Venetiaanse Gaanderijen + Garden Party

↳ LÉON SPILLIAERT De verzameling van de Koninklijke Bibliotheek van België 30.6 – 30.9 2018

Twee jaar lang is er hard gewerkt aan de tentoonstelling Léon Spilliaert, prenten en tekeningen uit de verzameling van de Koninklijke Bibliotheek van België (KBR). Robert Nouwen, directeur Erfgoedcollecties KBR, Xavier Tricot, Spilliaertkenner, en Martine Meire vonden het belangrijk dat de rijke verzameling prenten en tekeningen van Léon Spilliaert in zijn geboortestad te zien zou zijn. Omwille van de fragiliteit van de werken op papier is de duur van de expo beperkt tot drie maanden: van 30 juni tot 30 september.

De tentoonstelling geeft een overzicht van de prenten en tekeningen uit de collectie van de KBR, aangevuld met werken uit Mu.ZEE, rond de thema's interieurs en stilleven, familielevens, zelfportret, mythologie en literatuur, spleen, satire en karikatuur. Xavier Tricot, samensteller van de oevrecatalogus van de prenten van Spilliaert, is curator van de expo. De vormgeving van de tentoonstelling is in handen van de firma Bailleul.

Het **Prentenkabinet van de Koninklijke Bibliotheek** van België bewaart een grote en waardevolle verzameling kunstwerken op papier: tekeningen, gravures, etsen, houtsneden, lithografieën ..., zowel op losse bladen als in albums of boeken. Met circa één miljoen stuks is ze ruimschoots de grootste verzameling van België. Ook op wereldvlak behoort ze tot de top. Topstukken uit de collectie zijn tekeningen en prenten van meesters als Pieter Bruegel de Oude, Pieter Paul Rubens, Antoon van Dyck, Jacob Jordaens, James Ensor, Fernand Khnopff en Rik Wouters. Van Léon Spilliaert bezit het Prentenkabinet een rijk fonds van tekeningen en prenten uit verschillende periodes van zijn loopbaan. Het is daarnaast ook een van de meest bijzondere, met bovendien een grote samenhang. De oorsprong ervan ligt in een bescheiden aankoop op 21 maart 1923 van twee tekeningen bij de kunstenaar zelf. Daarna volgden nog enkele aanwinsten. Maar het grootste deel van het fonds werd verworven in de jaren 50 van

de vorige eeuw. Tussen 1956 en 1960 verkocht Rachel Vergison, de weduwe van Léon Spilliaert, 154 tekeningen aan het Prentenkabinet.

De tentoonstelling is dagelijks geopend van 14 tot 18 uur; op zondag ook van 10 tot 12 uur. Leden Vrienden Mu.ZEE genieten een **korting**: zij betalen 2 euro in plaats van 4 euro. De mooie oevrecatalogus kunnen leden Vrienden Mu.ZEE aankopen tegen 35 euro in plaats van 39,95 euro.

Ook deze zomer nodigen wij u graag uit voor de traditionele **Garden Party** die vooraf wordt gegaan door een geleid bezoek aan de zomertentoonstelling in de Venetiaanse Gaanderijen. We verdiepen ons in de leefwereld van Léon Spilliaert aan de hand van zijn prenten en tekeningen. De Garden Party vindt plaats op **donderdag 5 juli om 19 uur. Inschrijven bij Martine Meire (martine.meire@oostende.be of 059/25.88.00).**

↳ Léon Spilliaert, 'De Baders', lithografie in olijfgroen, gehoogd met aquarel, 1917, 45 x 32 cm, KBR inv. S III 42241

Het Spilliaert Huis

↳ 'FUSILLADE NATIONALE' in dialoog met Spilliaert 9.6 – 14.10.2018

In de vijfde tentoonstelling van Het SPILLIAERT Huis laat gastcurator Patrick Florizoone zijn associatieve blik los op het oeuvre van Léon Spilliaert. In verschillende ensembles

maken we kennis met de vele aspecten die Spilliaert en zijn oeuvre verbinden met Oostende, met zijn tijdgenoten maar ook met hedendaagse kunstenaars. Uiteraard kan de andere Oostendse meester, James Ensor, daar niet in ontbreken, maar in deze tentoonstelling gaat Spilliaert ook in dialoog met hedendaagse kunstenaars zoals John Baldessari, Hans Arp, Guilio Paolini en Gerard Richter.

↘ **DROMEN VAN PARELMOER**
De Ensorverzameling van
het KMSKA in Oostende
12.5.2018 – 16.6.2019

De nieuwe Ensorpresentatie bestaat nagenoeg uitsluitend uit schilderijen en tekeningen uit de verzameling van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten in Antwerpen. Met 38 schilderijen en zowat 650 tekeningen beschikt het museum niet alleen over de grootste maar ook over de allerbeste Ensorverzameling. Rechtstreeks en onrechtstreeks is deze verzameling de vrucht van de grote belangstelling van Antwerpse verzamelaars zoals François Franck, Albin en Emma Lambotte, en de leden van de tentoonstellingsvereniging Kunst van Heden (1905-1955). Maar ook hoofdconservator Walther Vanbeselaere (1948-1973) was van doorslaggevend belang voor de kwaliteit van de Antwerpse Ensorverzameling.

↘ James Ensor, 'Het schilderende geraamte', 1896, olie op doek

↘ **RAOUL SERVAIS MUSEUMVLEUGEL**
30.6.2018 – 30.6.2021

Op 30 juni krijgt de Ensor- en Spilliaert Museumvleugel er een broertje bij: dan gaat de Raoul Servais Museumvleugel open. In 2018 wordt de Oostendse filmregisseur Raoul Servais 90 jaar. Dit wordt gevierd met heel wat activiteiten in Oostende, het verschijnen van enkele publicaties en last but not least, de opening van een permanente museumzaal in Mu.ZEE, gewijd aan zijn oeuvre.

Raoul Servais (1 mei 1928, Oostende) is een gerenommeerde animatiefilmmaker. Begin jaren vijftig volgde hij een opleiding in de toegepaste kunsten aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Gent (KASK). Servais schilderde en tekende, was ook grafisch heel actief, maar zijn hart lag van meet af aan bij de tekenfilm. De kunstenaar had ervaring noch financiële middelen, maar zijn nieuwsgierigheid en

↘ Raoul Servais, 'The Angels of Death', ets, 2009, © Raoul Servais

goesting waren groot. In 1960 kon hij als docent in KASK aan de slag en stampte hij er een animatieopleiding – de eerste in Europa – uit de grond. Alles samen maakte hij zestien animatiefilms. Tussen Havenlicht (1960) en Tank (2015) zit een gigantische evolutie in stijl en techniek. Met elke nieuwe filmproductie voel je de nieuwsgierigheid naar nieuwe en ongekennde mogelijkheden om een beeldtaal en sfeer te ontwikkelen. Raoul Servais won tal van internationale filmprijzen, zoals de Gouden Palm in Cannes (Operation X-70, 1971 & Harpya, 1979) en de Primo Premio in Venetië (Chromophobia, 1966).

Servais' liefde voor animatie is een gedeelde liefde die vanaf de zomer van 2018 in Mu.ZEE permanent mee beleefd kan worden in de Raoul Servais Museumvleugel. Een grote selectie van originele documenten, (cellofaan) tekeningen en films zullen er een permanente plaats krijgen. De museumvleugel is geen eindbestemming voor het rijke oeuvre van deze filmcoryfee maar veeleer een nieuwe start, een inspirerende plek voor jonge filmmakers.

PIERRE-LOUIS FLOUQUET,
LAJOS KASSÁK EN JOS LÉONARD
de architectuur van het beeld
tijdens het interbellum
16.6.2018 – 4.11.2018

Deze tentoonstelling verbindt abstract, constructivistisch en (typo)grafisch werk van de Belgische kunstenaars Léonard en Flouquet met de artistieke praktijk van de Hongaarse kunstenaar Lajos Kassak. Als beeldende kunstenaars en grafisch ontwerpers hebben zij het interbellum mee vormgegeven en een belangrijke rol gespeeld in het internationale avant-gardenetwerk van tijdschriften als *Der Sturm*, *De Stijl*, *Noi*, maar ook het Belgische *Het Overzicht*, *7 Arts* en *Ça Ira*.

Léonard, Flouquet en Kassak deelden de overtuiging dat de productie van kunst een maatschappelijke rol te vervullen had. Hun werk als graficus, typograaf en ontwerper beantwoordde ongetwijfeld aan dit geloof in een 'nuttige' kunst, waarin schilder- en tekenkunst, architectuur, grafische en toegepaste kunsten dezelfde doelen dienden.

Pierre-Louis Flouquet, 'Constructie 34'

MIJN PERSOONLIJKE
AANBEVELING VAN MU.ZEE

Als regelmatig bezoeker van Mu.ZEE heb ik de gewoonte gekregen om ook vrienden ernaartoe te lokken. En dat doe ik steevast met de boutade: "Kom naar het fin de siècle en ontdek zelf twee totaal verschillende gezichten van het modernisme". Vaste bezoekers beseffen meteen dat ik dan uitnodig om eerst de benedenvleugel van de twee Oostendse grootmeesters James Ensor (1860-1949) en Léon Spilliaert (1881-1946) aan te doen.

Wie vertrouwd is met het baanbrekende werk *Modernism* van Peter Gay, dat ook in het Nederlands verschenen is, zal zich allicht herinneren dat Gay twee gemeenschappelijke kenmerken ziet in alle modernisme: "alle modernisten deelden twee kenmerkende eigenschappen[...]: ten eerste ondergingen ze aantrekkingskracht van het afwijkende, het ketterse, die hen tot handelen aanzette in de confrontatie met heilige huisjes; ten tweede verplichtten ze zich tot een principieel zelfonderzoek" (2007: 19). En juist die twee kenmerken spelen op heel uiteenlopende wijze een opvallende rol in de presentatie van Ensor en Spilliaert in Mu.ZEE. Dat kan ik het beste illustreren door twee keer twee werken tegenover elkaar te zetten: van elk een portret en een marine.

Ensors **Grote marine, zonsondergang (1885)**
tegenover **Spilliaerts Marine met kielzog (1902)**

James Ensor, 'Grote marine, zonsondergang', 1885

Ensor heeft zijn verknochtheid aan de zee altijd heel expliciet verkondigd in woord en beeld. Het volstaat om even stil te staan voor een van zijn topwerken, die indrukwekkende *Grote Marine, zonsondergang* (1885), om zijn fascinatie voor de zee volledig in te voelen. Hoe vaak heeft hij trouwens zijn ode aan de zee niet herhaald. Lyrisch wordt hij ervan:

“De Vlaamse zee biedt mij haar paarlemoer, haar glinstering aan 's morgens, 's middags en 's avonds kus ik haar langdurig. O de weldoende kussen aan de geliefde zee, gelouterde kussen van zand, geurend naar schuim en aangewakkerd door wrangheid.” Die fascinatie mondt hier uit in een grootse modernistische daad. Het is een revolutionaire daad van verzet, tegen de traditionele “modderige holbewoners van de schilderkunst die het goddelijke aanschijn van de zee durven te bevuilden en bevleken”. Ensors zee is een diafane explosie van kleur en licht, een lyrische expressie die breekt met het realisme van zijn tijdgenoten.

↳ Léon Spilliaert, 'Marine met kielzog', 1902

Hoe totaal anders is Spilliaerts Marine met kielzog. Hier geen fel oplichtend kleurspel van een geëxalteerde fantast, maar de aparte vormstijl van een geraffineerd modernist die op zijn eigen manier breekt met de conventies van de traditie, met het gevestigde academische schilderen zoals het in de brave bourgeoisie traditie werd verwacht. Ook bij hem is er die verbijsterende vernieuwing die haaks staat op het toen populaire impressionisme. Zijn heldere lijn, zijn eigenzinnige beperking “tot de mogelijkheden van het clair-obscur” zetten hem als autodidact buiten elke school.

Als we de zee van Spilliaert vergelijken met de oplichtende zee van Ensor, ontdekken we bij Spilliaert een duistere metafoer. De indrukwekkende Marine met kielzog (1902) toont ons een fosforescerende nachtze, met een breed uitdeinend wit kielzog dat contrasterend gespiegeld wordt door de donkere rookpluim van de boot aan de horizon. Dit schilderij typeert de stijl van Spilliaert, een extreem reductionisme in een herkenbare, maar toch totaal vervreemdende wereld, en evenzeer een reductionisme in materiaalgebruik, dat zich beperkt tot Oost-Indische inkt, gouache, pastel en aquarel. Bij Spilliaert geen overvloedige vette olieverf, maar een eenvoudige expressieve lijn, een hoogst verfijnd aanvoelen van vorm en contrast, uitgewerkt in een complexe spiegelende droomwereld. Terecht schreef Paul Casco: “De zee van Ensor is deze die men hoort ruisen in een kinkhoorn. Maar de zee van Spilliaert welt op uit het mysterie van de grisailles.”

Ensors Zelfportret met bloemenhoed (1883-1888) en Spilliaerts Zelfportret met potlood (1907-1908)

↳ James Ensor, 'Zelfportret met bloemenhoed', 1883-1888

↳ Léon Spilliaert, 'Zelfportret met potlood', 1907-1908

Als naast de voortdurende behoefte om tegen de traditie aan te schoppen, de neiging om hoogst individueel de demonen van het eigen ik te peilen het tweede grote kenmerk is van het modernisme, dan is Ensor beslist een modernist. Dat peilen van het ik, het onbarmhartig aan de oppervlakte brengen van het onderbewuste, van de hilarische, frivole en duistere kantjes van de eigen persoonlijkheid zie je bij Ensor in de vele zelfportretten. Heel opvallend bijvoorbeeld in dit grote geestige, dubbelzinnige Zelfportret met bloemenhoed dat hij zijn hele leven heeft bijgehouden en dat hij in twee fasen heeft 'voltooid'. Hij is er afgebeeld als een pastiche op het bekende zelfportret van Rubens, maar als een echte modernist neemt hij er het sérieux van weg door zichzelf een kleurige bloemenhoed met afhappende pluim op te zetten, waardoor zijn ware aard het traditionele publiekspportret doorbreekt. Wat hij met dit portret vertelt is – in zijn eigen woorden – la belle légende du Moi, du Moi universel, du Moi unique.

Ook Spilliaert is op en top modernist in het ontrafelen van zijn eigen ziel. Herhaaldelijk heeft hij in meestal bevreemdende en vaak duistere zelfportretten zijn ziel blootgelegd. Het grote, verontrustende Zelfportret met potlood (1907-1908) is een donkere en mysterieuze zelfbevraging. Léon kijkt je aan met zwartomrande ogen in een gekweld gezicht en als ontredderde toeschouwer begrijp je maar al te goed zijn geciteerde woorden: “Ik ben een slechte interpretator van de dromen van de anderen, ik heb er zelf veel te veel.” Het is kennelijk een deprimerende droom die zijn duistere blik vertroebelt.

De twee confrontaties tonen ons Ensor en Spilliaert als onmiskenbare modernisten in de definitie die Peter Gay ervan geeft, maar ze bewijzen evenzeer hoe verschillend de expressie van het modernisme eigenlijk wel is en hoe het zich in het Oostende van het fin de siècle manifesteerde.

Ludo Beheydt,
prof. emeritus Université catholique de Louvain

TIEBLOY VAN NICK ERVINCK

Nick Ervinck (°1981, Roeselare) speelde (en bouwde) als kind voortdurend met legoblokken. Op 14-jarige leeftijd raakte hij verslaafd aan internetbouwspelletjes zoals Sim City. "Als speler bouwde ik iets op uit het niets en voelde ik een soort macht over m'n creatie", zegt Nick Ervinck. "Een vergelijkbaar gevoel ervaar ik nu ook als kunstenaar: je speelt een soort god over de wereld die je zelf hebt gecreëerd! Ik ben een computerspelletjesfreak die me op virtual realitykunst heeft gestort."

Ervinck woont en werkt in Lichtervelde, heeft een eigen atelierloods waar zeven mensen hem assisteren bij zijn realisaties. Hij heeft de laatste jaren een hoge vlucht genomen en toenemende internationale bekendheid verworven met zijn knalgele polyester sculpturen in de openbare ruimte. Waren de bewust met niet-functionele gaten bewerkte sculpturen van Henry Moore (1898–1986) een manier om het landschap in zijn oeuvre te betrekken, bij Ervinck zie je door de gaten als het ware de ingewanden van de sculpturen.

In Oostende prijken van hem de volgende werken : TIEBLOY aan AZ St Jan – campus H. Serruys, SIUTLEPS in speeltuin De Brem, Yaropra in AZ Damiaan en in het oud militair hospitaal: de muurprint SOLBARGIATFUTOBS en de toegangspoort IMAGROD. Voor de titels van zijn kunstwerken kiest Ervinck voor een soort anagrammen. Het woord is nieuw, onbekend, kan niet vertaald worden.

TIEBLOY is mijn keuze voor Pro Luce. Tijdens een wandeling door de Yuyuan-tuin in Shanghai trokken de

geperforeerde, onregelmatige rotsen de aandacht van de beeldhouwer. De spirituele stenen zijn uit de kracht van de natuur geboren, maar lijken aan hun natuurlijke oorsprong te ontsnappen. Elke keer onthullen de gaten een ander perspectief op de omgeving die in de rotsen is ingekapseld en creëren een spirituele dimensie buiten de pure fysieke verschijning. In de verhandeling over de esthetiek van de spirituele rotsen beschreef Mi Fu, een 12de-eeuwse geleerde, vier belangrijke esthetische kwaliteiten: Shou = elegante en oprechte structuur, Zhou = de gerimpelde textuur, Lou = kanalen door de rots, Thou = gaten in de rots die lucht en licht toelaten. Geïnspireerd door deze oude Chinese traditie bouwde Ervinck een serie hedendaagse, gedigitaliseerde rotssculpturen, waaronder TIEBLOY.

De werkwijze van Nick Ervinck

Ervinck gebruikt diverse technieken zoals digitale en gewone tekeningen, animatievideo's en 3D-prints die hij met elkaar laat interageren om uiteindelijk te komen tot monumentale sculpturen. Hij zoekt een wisselwerking tussen virtuele constructies en handgemaakte sculpturen. De digitale beelden 'besmetten' voortdurend de driedimensionale vormen en omgekeerd. Alles start met een tekening in 3D op de computer. Kleine werken print hij dan met de 3D-printer in zijn atelier. In plaats van inktpatronen heeft de printer een bobijntje pvc. Op 70°C smelt dat en zo wordt een blad pvc geprint van 0,08 mm dik. De printer legt vervolgens het ene pvc-blad op het andere.

In een chemisch bad lost de mal op en blijft de sculptuur over. "Vroeger kon een beeldhouwer niet fijner werken dan zijn menselijke hand aankon; met deze technologie kan ik veel complexere sculpturen virtueel creëren en fysiek printen", aldus Nick Ervinck.

Grote werken als TIEBLOY zijn in 3D-print echter onbetaalbaar! De printtechniek wordt alleen toegepast voor het raamwerk waarrond de kunstenaar dan de sculptuur opbouwt met kunststof. "Waarom die knalgele kleur?", vraag ik hem. Wel, geel is zijn lievelingskleur van kindsbeen af. Toen hij zelf mocht beslissen welke kleren hij zou dragen, was alles geel. Nu nog draagt hij hoofdzakelijk gele schoenen, want geel straalt licht en staat voor zon, basiskleur, positivisme.

Nick Ervinck is ontegensprekelijk een kind van zijn tijd. Zonder verleden en traditie los te laten bouwt hij aan zijn sculpturen van de toekomst. Hij verstaat de digitale logica als geen ander. Zijn werken belichamen niet alleen een grenzeloos geloof in vooruitgang en technologie, maar evengoed het vertrouwen in de eigenhandige menselijke creatie. Technologisch vernuft gaat in zijn sculpturen hand in hand met ambachtelijke virtuositeit. Nick Ervinck is 'a futurist who is dreaming about the future!'

↳ Nick Ervinck, 'TIEBLOY', © Suzanne De Troyer

Hier woonde... Mathieu Corman

Locatie van de voormalige boekhandel Corman © Valère Prinzie

Eigenlijk woonde Mathieu Corman (1901-1975) hier niet zelf in de Adolf Buylstraat, maar hij had er wel tot 1985 zijn legendarische boekhandel Corman, met filialen in Knokke-Het Zoute, Brussel en (maar kort) in Antwerpen. Nu is er een schoenenwinkel gevestigd, terwijl de 'nieuwe' boekhandel Corman zich in de Witte Nonnenstraat bevindt, achter De Grote Post.

Mathieu Corman was een avonturier, geboren in Lontzen in de Oostkantons (toen nog behorend bij Pruisen), met een Waalse vader en een Duitse moeder.

In 1925 trouwde hij met Marie Klinkenberg, oprichtster van de 'Librairie du Carillon', en hij had ook korte tijd een

pocketwinkel om de hoek, in de Madridstraat. Hij liet het beheer van zijn boekhandel grotendeels over aan zijn bediende Henri Kermarrec. In 1935 werd Mathieu Corman lid van de Communistische Partij en raakte betrokken in de Spaanse Burgeroorlog. Tussen 1940 en 1944 werkte hij voor het verzet, samen met Henri Kermarrec. In 1943 trok hij naar Engeland, waar hij voor het Onafhankelijkheidsfront actief was. Na WO II maakt hij indrukwekkend veel reizen, naar de Sovjet-Unie, de Arabische landen, Cuba, China... Via Canada raakt hij als clandestien communist in de Verenigde Staten binnen en trekt er rond. In 1975 maakt hij bij Eupen in zijn geboortestreek, op 74-jarige leeftijd, een einde aan zijn leven. Hij ligt begraven in Oostende met als grafopschrift 'Mathieu Corman – homme libre – 1901-1975'.

De bijzondere attractie van boekhandel Corman was het polyglottisch karakter van het boekenaanbod: in het Frans, Duits, Engels, Italiaans, Spaans en Russisch. De surrealistische schilder Félix Labisse maakte voor Corman de leeswijzer en het stofomslag met een panter als hybridisch wezen. Beroemd aan de wanden van de boekhandel waren ook de panelen met de door Labisse geschilderde hoofden van beroemdheden, maar daarover meer in de volgende aflevering van 'Hier woonde...'

Femke Simonis

Stadsmuseum

GUSTAAF SOREL. Kunstschilder van het visserskwartier 1905-1981

Ontdek de tentoonstelling 'Gustaaf Sorel. Kunstschilder van het visserskwartier', vanaf zaterdag 19 mei tot en met maandag 15 oktober 2018 in het Stadsmuseum Oostende.

Gustaaf Sorel werd in 1905 in Oostende geboren en debuteerde in de jaren twintig als kunstenaar met lino'sneden en inkttekeningen. Hij creëerde landschappen en een ruim aantal marines waarin de golfbreker en wering vaak terugkeren. Op het einde van de jaren dertig ontdekte Sorel gouache en begon hij merkwaardige groepen mensen

in kleur te schilderen. Hij schilderde de volksmens, samengetroep in de straat of gelaten meelopend in een processie. Sorels grootste kracht gaat echter uit van zijn stads- en straatgezichten die de troosteloosheid van de stad en haar inwoners weergeven.

Stadsmuseum Oostende

Langestraat 69, 8400 Oostende
10.00 – 12.30 uur
en 14.00 – 18.00 uur
Gesloten op dinsdag

Gustaaf Sorel in zijn atelier (Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate)

Leden-kunstenaars stellen tentoon

WERNER WATTY

Olieverfschilderijen

01.06 – 31.07.2018

Galerie Gerritse (Londensekaai 19, Middelburg, NL)

Tentoonstelling Galerie/Restaurant Imperial nog tot 30.09.2018

Esplanade 9, De Panne.

Werner Watty, '... soms sneeuwt het op 27 mrt', olieverf op linnen, 2015

Mia Moreaux

LILIANE VANDENBROUCKE EN JENNY SIMONS

Zomerexpo in de molen van Stene

24.08 – 30.08.2018

Liliane met aquarel en kalligrafie en Jenny met keramiek

Liliane Vandenbroucke

Jenny Simons

MIA MOREAUX

Zomertentoonstelling Beeldentuin

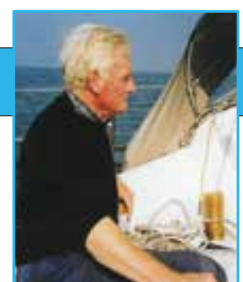
Vernissage: zondag 29 juli, 15 – 19 uur.

Bezoeken: elke maandag, zaterdag en zondag in augustus
14 – 18.30 uur

Wij gedenken

Op 24 maart 2018 is ons Vriendenlid Frans Casteleyn overleden, samen met zijn vrouw Agnes Vandamme een trouwe deelnemer aan al onze activiteiten. Frans was een verwoed zeiler en toevallig heb ik hem en zijn vrouw ook leren kennen op een boot, tijdens een Leietocht van Gent naar Deinze, op een van de reizen van de Vrienden. (FS)

FAHAR ATASSI EN TRAMAINE DE SENNA Universal Folklore 3.6.2018 – 21.10.2018

Het werk van Farah Atassi en Tramaine de Senna toont net zoals Constant Permeke een grote interesse in folkloristische motieven. De kunstenaars kopiëren en vermengen de beeldtaal uit objecten zoals tapijten, maskers of speelgoed. In de eerste helft van de twintigste eeuw namen Permeke en verschillende tijdgenoten de vormen van maskers en sculpturen uit Afrika over. Steeds meer kunstenaars bestudeerden vervolgens ook de context rondom de objecten en werden zich bewust van hun gekleurde blik ten opzichte van 'de ander'. Kunstenaars als Farah Atassi en Tramaine de Senna analyseren gelijkaardige motieven die op verschillende plaatsen in de wereld voorkomen. Ze gaan op zoek naar de betekenislagen binnen deze algemeen herkenbare beeldtaal. Ze herwaarderen objecten die niet als kunst worden beschouwd en verloochenen een opdeling tussen hoge en lage kunst, of etnografische en artistieke

contexten. Zo verwijzen de schilderijen van Farah Atassi tegelijkertijd naar postmodernistisch design uit de jaren tachtig, Europese abstracte schilderkunst, Berbertapijten, tegelornamenten uit Oost-Europa, patronen van Native Americans enzovoort. Tramaine de Senna maakt sculpturen en schilderijen waarin ze onder meer refereert naar de architectuur van wolkenkrabbers, de designs op cowboyboots, Navajo zandtekeningen en de vormen van - jawel - My Little Pony.

Farah Atassi (°1981 BE) woont en werkt in Parijs. Tramaine de Senna (°1981 USA) woont en werkt in Antwerpen.

Op **2 september** is er **van 14 tot 16 uur** een **meet en greet** met Farah Atassi en Tramaine de Senna. Inschrijven via info@muzee.be.

Overzicht activiteiten

ANDERE ACTIVITEITEN JULI – SEPTEMBER 2018

Mu.ZEE opening Servaisvleugel
zaterdag 30 juni om 15 uur
(meer info: p. 9)

Venetiaanse Gaanderijen + Garden Party
donderdag 5 juli om 19 uur
(meer info: p. 8)

Activiteiten mu-zee-um

Zie website: www.mu-zee-um.be/nl/aanbod/
(zie ook feesttoespraak Ewout Vanhoecke: p. 4-5)

OOSTENDE DE STAD AAN ZEE

GRATIS ELKE ZATERDAG IN JULI EN AUGUSTUS 2018

RAVERSYDE ANNO 1465 07.07
NOORDZEEAQUARIUM 14.07
MU.ZEE 21.07
VENETIAANSE GAANDERIJEN 28.07
HET SPILLIAERTHUIS 04.08
STADSMUSEUM OOSTENDE 11.08
FORT NAPOLEON 18.08
RAVERSYDE ATLANTIKWALL 25.08

18.00 TOT 22.00 UUR

MUSEUM NOCTURNES

EXTRA ACTIVITEITEN OP ALLE LOCATIES

OOSTENDE.BE CULTUUR

UIT PAS

PRO LUCE

Lidmaatschap

Jeugd (tot 22 jaar):	15 euro
Individueel lid:	28 euro
Gezin, samenlevingstarief:	45 euro
Steunend lid:	50 euro
Beschermend lid:	150 euro

Inlichtingen bij de penningmeester Joël Nieuwenhuysse
(tel. 059 80 30 61)

Redactieraad

Jacques Mertens (voorzitter), Willy Bosschem,
Johan De Vylder, Martine Meire, Valère Prinzie,
Femke Simonis (redactiesecretaris).

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen
getekende bijdrage.

Logo en emblemata: Willy Bosschem
Druk: Lowyck, Archimedesstraat 53, 8400 Oostende
T 059 33 33 99, info@lowyck.com
Fotoverantwoording: Valère Prinzie

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad
van 26 juli 1990 (Nr. 11538) en aangepast in het nr. van 15 juli 1999
(Nr. 10699), gewijzigd in het kader van de wet op de v.z.w.'s op
15 januari 2005, gewijzigd op 21 februari 2009 (Nr.11533), op
22 februari 2014, op 8 augustus 2016 en op 9 november 2016.

Deze vereniging is aangesloten bij de "Federatie van Vrienden der
Museum van België" en bij de "Cultuurraad Oostende".

Maatschappelijke zetel: p.a. Jacques Mertens, voorzitter
Leon Spilliaertstraat 83, 8400 Oostende

Secretariaat: Johan Van Roose,
Kabeljauwstraat 5, 8460 Oudenburg
johan.vanroose@muzee.be of 0497 59 55 76

Penningmeester: Joël Nieuwenhuysse,
jnieuwenhuysse@telenet.be

Bankrelatie Vrienden Mu.ZEE
p.a. Albatrosstraat 10, 8400 Oostende
IBAN: BE16 0012 0908 3374, BIC: GEBABEBB

Dit zelfportret dateert van zijn
Brusselse periode. Na zijn
huwelijk met Rachel Vergison
in 1916 had Léon Spilliaert
Oostende verlaten om zich
in Brussel te vestigen. Het
werk toont de iets oudere
kunstenaar (hij was toen 36
jaar oud) die met rake lijnen
wordt weergegeven in een
spel van licht en schaduw.

De zelfportretten uit het begin van de 20ste eeuw tonen
ons een getourmenteerde ziel die vooral bezig was met
het bezweren van crisismomenten. Die psychologische
toestand blijkt in dit zelfportret afwezig.

*Martine Meire,
bestuurslid*

iedere dag open
van 9.00u tot 23.00u
keuken open tot 23.00u
Hendrik Serruyslaan 18 A
8400 Oostende
Reservaties & info
0496 25 84 88
cultuurcafe@degrotepost.be

Alfons Pieterslaan 90-92
8400 Oostende
Tel. 059 70 40 54
Fax 059 70 67 72
a.vanschoote@vanschoote.be